

Capcanele relaxării fiscale

Situația macroeconomică a țării este stabilă... pentru moment. Perioada de criză economică a trecut, performanțe importante fiind înregistrate de România în ultimii ani.

Potrivit estimărilor, creșterea economică se va situa și în anul 2016 în jurul valorii de 4%, avansul puternic al consumului privat fiind în parte neutralizat de importurile în creștere. Într-o astfel de perioadă, ar trebui să asistăm la o creștere a apetitului investițional și chiar preluarea de către investiții a rolului de motor al creșterii economice. Dar sunt investitorii motivați să devină mai activi o dată cu implementarea politicii de relaxare fiscală - prin intrarea în vigoare de la 1 ianuarie 2016 a Noului Cod Fiscal - sau vor aștepta aceștia, cu prudență, semnalele unei consolidări fiscale? Este România pregătită să ofere investitorilor altceva decât o politică fiscală „lipsită de continuitate, predictibilitate și planificare strategică”, așa cum acuza Comisia Europeană în Raportul de țară al României pentru anul 2015?

Dependenți de investiții

Realitatea este că o creștere economică robustă nu va fi suficientă pentru a păstra deficitul bugetar sub 3% din PIB în perioada 2016 - 2017. Aceasta întrucât amplele tăieri de taxe și impozite - reducerea TVA la 20%, reducerea impozitului pe dividende la 5%, scutiri la impozitul pe venit, reduceri de contribuții sociale, scăderea accizelor la carburanți, desființarea taxei pe stâlp - au fost, în mod hazardat, combinate cu creșteri ale salariilor și cheltuielilor cu protecția socială - majorarea salariilor bugetarilor cu 10%, majorarea punctului de pensie peste procentul impus de lege.

Dacă ar fi să ne raportăm la notele de fundamentare ale actelor legislative ce conturează noua politică de relaxare fiscală, vom observa că, pentru contracararea dezechilibrului bugetar, foștii guvernanți au mizat pe atragerea de investiții noi și pe capacitatea românilor de a-și îmbunătăți gradul de asumare voluntară a obligațiilor bugetare. În comparație cu această viziune idealistă, ne așteptăm ca tehnocrații conduși de Dacian Cioloș să aibă o

abordare mai pragmatică. Aceasta întrucât situația indică mai degrabă un parcurs sinuos decât atingerea rapidă a rezultatelor așteptate de fostul guvern. Încrederea investitorilor străini în economia locală este încă la cote extrem de reduse și nu trebuie să ne așteptăm la îmbunătățiri majore în lipsa stabilizării politicii fiscale și a reformei reale a sistemului administrativ.

Pe de altă parte, inactivitatea capitalului autohton nu este cauzată de lipsa de inițiativă, spiritul antreprenorial fiind mai prezent aici decât în alte țări din regiune, ci de obstacole mult mai dificil de înlăturat - birocrăția, neîncrederea generalizată în politicile publice, dar, mai ales, lipsa de educație antreprenorială. În fine, cu privire la gradul de conformare voluntară în rândul contribuabililor români, creșterea lentă a acestuia nu ar trebui să reprezinte un reper. În schimb, nu putem să omitem faptul că, în mod constant - chiar și în perioade de creștere economică - ponderea firmelor românești cu pierdere este mai mare decât cea a firmelor care înregistrează profit. Un astfel de rezultat nu poate fi pus exclusiv pe seama unei pregătiri antreprenoriale necorespunzătoare, fiind cu certitudine și un indicator al unui fenomen evazionist larg răspândit.

Măsuri menite să mențină deficitul bugetar sub 3%

În contextul de mai sus, prudența ar urma să devină un factor crucial în execuția bugetară. Având în vedere faptul că pierderea popularității nu reprezintă un risc pentru un guvern tehnocrat, ne putem aștepta din partea noului guvern la măsuri imediate de sporire a veniturilor bugetare, cu impact asupra jucătorilor deja prezenți pe piață.

Anticipăm, așadar, că în prim plan vom avea măsuri de maximizare a încasărilor de taxe și impozite. În lipsa posibilității de monitorizare de la distanță a operatorilor economici - obligativitatea utilizării aparatelor de marcat fiscale cu jurnal electronic a fost

amânată până în 2017, iar conectarea acestora la sistemul informatic național de supraveghere a datelor fiscale nu se va realiza decât în 2018 - ne așteptăm să avem un ANAF extrem de activ pe teren. Pentru că serviciile vor rămâne, cel mai probabil, principalul contributor la creșterea PIB și în acest an - dintre acestea, transporturile și IT-ul fiind estimate a înregistra cea mai bună evoluție - nu trebuie să ne mire o extindere a activității de control și cu privire la alte sectoare de activitate decât cel de comerț. Mai mult, în 2016, ne putem aștepta și la o sporire a nu-

mărului de controale pe tematici deja anunțate, dintre care cea mai fierbinte pare a fi cea a dosarului prețurilor de transfer. Întocmirea acestui dosar a devenit obligatorie, începând cu anul 2016, pentru operatorii care realizează tranzacții cu entități afiliate, un număr semnificativ dintre aceștia operând în sectorul transporturilor rutiere.

Schimbările acceptate de guvernanți pentru menținerea păcii sociale - majorarea salariului minim pe economie începând cu 1 mai 2016 - ar trebui să atragă, într-o primă fază, încasări suplimentare la buget. Pe de altă parte, temerea că această măsură va afecta negativ, pe termen mediu, competitivitatea externă a țării și va încetini scăderea șomajului este justificată. Mai mult, în contextul în care se anunță și o relansare a controlului muncii nedeclarate - un protocol de colaborare dintre ANAF și Inspekția Muncii vizează verificarea, începând din 2016, a muncii „la gri” (programul de lucru al angajaților încadrați cu timp parțial) - este foarte posibil să asistăm și la efecte negative imediate, respectiv pierderea unui număr semnificativ de locuri de muncă. Ne așteptăm ca

Inactivitatea investițiilor autohtone nu este cauzată de lipsa de inițiativă, spiritul antreprenorial fiind mai prezent aici decât în alte țări din regiune, ci de obstacole mult mai dificil de înlăturat - birocrăția, neîncrederea generalizată în politicile publice dar, mai ales, lipsa de educație antreprenorială.

decizii privind disponibilizarea de personal să fie luate mai ales de operatori din zone mai sărace ale țării, contribuind astfel la procesul de accentuare a diferențelor de dezvoltare regională.

Nu vom exclude nici posibilitatea unor creșteri de taxe pentru atragerea de bani la buget, în schimb, anticipăm că acestea vor fi adoptate în condițiile în care se vor materializa anumite riscuri cu impact negativ asupra încasărilor bugetare - încetinirea ritmului de redresare economică în Uniunea Europeană, cauzată de tensiuni geopolitice, cu impact direct asupra situației exporturilor românești; adoptarea de către Parlament a unor măsuri populiste pe parcursul anului electoral 2016; înregistrarea unor rezultate sub așteptări urmare a implementării măsurii de amnistie fiscală (anularea parțială a creanțelor bugetare accesorii cu condiția stingerii integrale a obligațiilor principale până la 31 martie 2016). În cazul în care se va impune creșterea taxelor, primele vizate, ca de fiecare dată, vor fi accizele, fiind însă posibilă și o accelerare a măsurilor de majorare a redevențelor. O accentuare semnificativă a dezechilibrului bugetar ar putea atrage și amânarea în 2017 a reducerii cotei TVA la 19%, o măsură pe care unii economiști o indică încă de pe acum ca necesară pentru menținerea stabilității situației macroeconomice.

Investim sau economisim?

Așa cum menționam deja, pentru operatorii de pe piața serviciilor - în special sectorul transportului și IT-ului - ne așteptăm la majorări de venituri în contextul scăderii taxelor și creșterii consumului.

În acest context, dacă nu măsurile fiscale recente de impulsionare a investițiilor - devansarea cu un an a reducerii impozitului pe dividende la 5% - cel puțin tendința băncilor de a tăia drastic ratele de dobândă la depozite - unele voci anticipând chiar înregistrarea de dobânzi negative la depozite - vor convinge parte din antreprenori să investească.

Se anticipează că investițiile vor beneficia de condiții monetare laxte. În condițiile în care rata inflației ar urma să urce peste zero abia în a doua parte a anului 2016, în piață se înregistrează deja un exces de lichiditate

iar deprecierea leului este văzută de economiști ca improbabilă, apreciem că există premisele necesare menținerii în anul 2016 a ratelor dobânzilor la valori reduse pentru creditele în lei. Așadar, vom putea asista la o revenire a creditării companiilor și la continuarea procesului de conversie treptată a creditelor în valută.

În acest an, oportunitatea accesării de finanțare nerambursabilă în cadrul programelor operaționale 2014 - 2020 ar putea să revină, de asemenea, în atenția antreprenorilor, chiar dacă sectorul transporturilor rutiere se bucură de mai puține opțiuni decât alte sectoare de activitate - e.g. finanțarea de investiții al căror rezultat anticipat este reducerea impactului transportului asupra mediului în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare 2014 - 2020; finanțarea unor cheltuieli cu lucrări, servicii sau achiziții (mai puțin achiziția mijloacelor de transport) în cadrul Programului Operațional Regional 2014 - 2020 etc.

Antreprenorii care doresc să își diversifice activitatea pot avea în vedere faptul că o revenire a creditării companiilor va impulsiona în special sectorul imobiliar. Pe de altă parte, poate fi luată în calcul și susținerea financiară a unor idei de afaceri promițătoare ale unor companii tinere (afaceri start-up), legea business angel, adoptată la jumătatea anului trecut, promovând facilități fiscale substanțiale pentru cei care arată încredere în idei noi de afaceri - scutire la impozitul pe dividendele pentru o perioadă de trei ani calculată de la data achiziției părților sociale; scutire la impozitul pe venitul din transferul părților sociale, dacă exit-ul are loc trei ani de la achiziția părților sociale.

Într-un an plin de provocări, dar și cu un risc semnificativ de abateră a politicii fiscale de la traiectoria curentă, recomandăm investitorilor prudență. Un antreprenor atent la semnalele pieței va putea anticipa modificări de politică fiscală cu potențial impact asupra afacerii curente sau planurilor investiționale. Prudența - ca artă de control a riscului - este condiționată de o atenție și constantă informare. Mai departe, cheia pentru luarea unei decizii bune rămâne înțelegerea informației.

Mult succes în Noul An!

Ariana PANTEA
ariana.pantea@ja.ro